

POSTANOWIENIE

Dnia 6 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący)

SSN Adam Tomczyński (sprawozdawca)

SSN Konrad Wytrykowski

Protokolant Anna Rusak

przy udziale radcy prawnego Anny Kończyk, Zastępcy Głównego Rzecznika
Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych
w sprawie radcy prawnego E. B.

obwinionej o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 64 ust. 1 ustawy
z dnia 6.07.1982 r. o radcach prawnych w związku z art. 14 ust. 2 i art. 61 ust. 2
Kodeksu Etyki Radcy Prawnego

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie w dniu 6 października 2020 r.,
kasacji obrońcy obwinionej od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego
Krajowej Izby Radców Prawnych z 5 sierpnia 2019 r., sygn. akt WO-(...)

postanowił:

- I. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;
- II. zasądzić od obwinionego E. B. na rzecz Skarbu Państwa kwotę
20 (dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za
postępowanie kasacyjne.

UZASADNIENIE

II DSI 33/20

1. Opis zarzutu

Radca prawny E. B. została obwiniona, o to że

w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2017 r., w S., nie wypełniła obowiązku doskonalenia zawodowego w cyklu szkoleniowym obejmującym lata 2015-2017, nie uzyskując żadnego z wymaganej minimalnej liczby punktów szkoleniowych i uchybiając tym samym obowiązkowi określonemu w § 7 ust. 1 w zw. z § 11 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku, stanowiącego załącznik do uchwały nr 103/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z 11 grudnia 2015 r. w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku (tekst jednolity ogłoszony uchwałą nr 124/X/2017 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z 20 października 2017 r),

czym dopuściła się naruszenia etycznego obowiązku brania udziału w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu oraz etycznego obowiązku stosowania się do uchwał organów samorządu radców prawnych,

tj. o czyn z art. 64 ust. 1 ustawy o radach prawnych z 6 lipca 1982 r. (Dz.U. z 2020 r., poz. 75) w związku z art. 14 ust. 2 i art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

2. Opis orzeczenia sądu I instancji.

Orzeczeniem z 19 października 2018 r., sygn. akt (...), Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...]. obwinioną r.pr. E. B.:

1. uznał za winną popełnienia przewinienia dyscyplinarnego opisanego we wniosku o ukaranie, tj. czynu z art. 64 ust. 1 ustawy o radach prawnych w związku z art. 14 ust. 2 i art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego

Zjazdu Radców Prawnych z 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego

i wymierzył za ten czyn karę upomnienia;

2. obciążył obwinioną kosztami postępowania w kwocie 2.000 zł (słownie: dwa tysiące złotych 00/100) na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...].
3. Odwołanie obrońcy obwinionej.

Od powyższego orzeczenia obrońca obwinionej wniósł 7 listopada 2018 r. odwołanie, w którym zaskarżył orzeczenie w całości i zarzucił mu:

1. obrazę przepisu art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych przez uznanie, iż ustalony stan faktyczny rozpoznawanej sprawy, pozwala na jego zastosowanie jako podstawy uznania winy obwinionej i wymierzenia jej kary dyscyplinarnej upomnienia;

ewentualnie, na wypadek odmiennego stanowiska sądu II instancji,

2. bezpodstawne pominięcie dyspozycji art. 1 § 2 kk mimo oczywistego uznania stanu faktycznego sprawy za spełniającego wymogi jego zastosowania;
3. obrazę przepisu § 1 ust. 2 uchwały nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z 20 marca 2015 r. w sprawie określenia zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego przez określenie kosztów procesu w orzeczeniu sądu I instancji, w wysokości nie uzasadnionej liczbą, czasochłonnością czynności procesowych, ani stopniem zawiłości sprawy.

W związku z powyżej wyszczególnionymi zarzutami obrońca obwinionej wniósł:

- o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie obwinionej,

ewentualnie na wypadek nieuwzględnienia wniosku podstawowego,

- o zmianę jego pkt 2 i zwolnienie obwinionej od kosztów bądź maksymalne ich obniżenie.

4. Opis orzeczenia sądu II instancji

Rozpoznając powyższe odwołanie orzeczeniem z 5 sierpnia 2019 r., sygn. akt WO-(...), Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w W. orzekł, że:

1. utrzymuje w mocy pkt 1 zaskarżonego orzeczenia;
2. zmienia zaskarżone orzeczenie w pkt 2 w ten sposób, że zasądza od obwinionej na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...]. kwotę 500 zł tytułem zryczałtowanych kosztów dochodzenia i postępowania przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym w [...].;
3. kosztami postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym obciąża w całości Krajową Izbę Radców Prawnych w W.
4. Kasacja obrońcy obwinionej oraz zarzuty zawarte w tym środku zaskarżenia

Obrońca obwinionej adw. J. B. – nie wskazując podstawy prawnej środka zaskarżenia, a jedynie jego nazwę – złożył 10 października 2019 r. kasację i zaskarżył w całości na korzyść obwinionej orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w W. z 5 sierpnia 2019 r., zarzucając temu orzeczeniu rażące naruszenie prawa materialnego, art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych przez uznanie, iż nie uzyskanie określonej liczby punktów szkoleniowych stanowi naruszenie zasad etyki lub godności zawodu.

W oparciu o powyższy zarzut obrońca obwinionej wniósł:

o zmianę zaskarżonego orzeczenia, a także utrzymanego przez nie w mocy orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...]. z 19 października 2018 r. i uniewinnienie obwinionej.

5. Rozważania Sądu Najwyższego

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy obwinionej, a także sformułowany w niej zarzut są oczywiście niezasadne.

Rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia Sąd Najwyższy przypomina, iż obowiązujące od 31 sierpnia 2015 r. unormowanie art. 60 pkt 8 lit. h ustawy o radcach prawnych rozstrzygnęło pojawiające się wcześniej wątpliwości w orzecznictwie w przedmiocie dopuszczalności nałożenia na radców prawnych obowiązków szkoleniowych wyłącznie na mocy regulacji regulaminowych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 listopada 2014 r. w sprawie DSI 32/17). Tym samym do zakresu działania Krajowej Rady Radców Prawnych należy uchwalenie regulaminów dotyczących dopełnienia obowiązku zawodowego radców prawnych w zakresie doskonalenia zawodowego i uprawnień organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku przez radców prawnych. Rada dokonała tego swoją uchwałą nr 103/IX/2015 z 11 grudnia 2015 r., co rozwiewa obecnie wszelkie wątpliwości w przedmiocie istnienia prawnego obowiązku szkoleniowego radców prawnych. Regulamin ten zachowuje bowiem postulowaną w doktrynie zgodność z aktami wyższego rzędu (T. Szeffler, Ustawa o radcach prawnych. Komentarz, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2018, s. 752).

Samorząd zawodowy w znaczeniu konstytucyjnym, jakim jest samorząd radców prawnych, reprezentuje osoby wykonujące ten zawód zaufania publicznego, a także sprawuje pieczę nad należytym wykonywaniem go w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony (art. 17 ust. 1 Konstytucji). W tym zakresie organy samorządu mają m.in. obowiązek czuwania nad przestrzeganiem prawa wewnętrznego, w tym także norm regulaminowych. W przypadku stwierdzenia ich naruszenia mają też obowiązek adekwatnego reagowania na takie sytuacje, w tym wszczynania postępowania dyscyplinarnego. Obowiązki te dotyczą także ewentualnych naruszeń obowiązku szkoleniowego.

W warunkach niniejszej sprawy zarówno stan faktyczny, jak i kwalifikacja prawna zachowania obwinionej nie budzą żadnych wątpliwości. Stąd zrozumiałe jest bardzo syntetyczne ujęcie argumentacji sądu *ad quem* uzasadniającego

podtrzymanie orzeczenia sądu izbowego. U jego podstaw stoi udowodniony fakt nieuczestniczenia przez obwinioną w organizowanych przez samorząd szkoleniach oraz jej wina w tym niedopełnieniu obowiązku. To ostatnie z kolei przybrało postać rażącą, gdyż spośród wymaganych 40 punktów szkoleniowych obwiniona nie uzyskała żadnego, nie uczestnicząc w żadnym ze szkoleń. W takiej sytuacji organy samorządowe pozostawały przed wyborem albo wszczęcia postępowania dyscyplinarnego albo tolerowania naruszania prawa, co byłoby jawnym pogwałceniem art. 40 ust 1 ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którym samorząd radców prawnych jest wprawdzie niezależny w wykonywaniu swych zadań, niemniej podlega przepisom prawa. Tym samym w przypadku stwierdzenia podstaw odpowiedzialności dyscyplinarnej z art. 64 §§ 1 i 1a samorząd ten ma obowiązek na zasadzie art. 74¹ ustawy o radcach prawnych w związku z art. 10 kpk wszcząć stosowne postępowanie.

Podkreślenia wymaga, że to sami radcowie prawni w uchwale dookreślili na czym polegają czyny nieetyczne przy wykonywaniu zawodu radcy prawnego i radcowie prawni są zobowiązani dotrzymywać narzuconych sobie norm. Z kolei zachowania stypizowane w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego jako normy korporacyjne (samorządowe) otrzymały dodatkowe wsparcie ustawodawcy w art. 64 i n. ustawy o radcach prawnych w postaci obowiązku ich egzekwowania pod groźbą sankcji dyscyplinarnych.

Naruszenie powyższych norm stanowi również naruszenie uprawnień klientów radców prawnych do posiadania przez ich pełnomocników wystarczającego zasobu wiedzy do obsługi klientów. Zobowiązuje do tego *stricte* profesjonalny charakter usług radcowskich, wymagających stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym w formach zorganizowanych w ramach korporacji (szkoleń).

Nie może ulegać wątpliwości, że zachowanie obwinionej w niniejszej sprawie naruszało prawo korporacyjne samorządu, którego sama jest przecież częścią i to z własnej jej woli. Ewentualne tolerowanie ignorowania przez nią obowiązku szkoleniowego przynajmniej potencjalnie narażało jej klientów na uzyskanie usług o niższym standardzie od radców prawnych, którzy odbyli wymagany zakres doskonalenia zawodowego. Wobec tych ostatnich radca nieodbywający szkoleń

byłby również swoiście uprzywilejowany, co pozostaje w sprzeczności z zasadniczo równym statusem wszystkich osób wykonujących zawód radców prawnych. Natomiast w żadnym wypadku wiek członka korporacji zawodowej nie może stanowić podstawy uprzywilejowania w powyższym względzie, tak samo jak negatywnie musiałby być oceniany jakikolwiek przejaw dyskryminacji z jego powodu.

Z punktu widzenia samorządu radcowskiego zapadłe orzeczenie pełni również funkcje zapobiegawcze, dyscyplinując osoby, które naruszają obowiązek szkoleniowy. Przedłożony sądowi w aktach sprawy wykaz radców prawnych, którzy nie wypełnili obowiązku doskonalenia zawodowego w III Cyklu Szkoleniowym (1.01.2015-31.12.2017) w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w [...]. świadczy o tym, że z punktu widzenia korporacji braki szkoleniowe mogą mieć istotny wpływ na poziom wykształcenia radców świadczących swe usługi w jej ramach.

Biorąc powyższe pod uwagę zachowanie obwinionej spotkało się z właściwą reakcją ze strony sądów korporacyjnych.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł stosując art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych.

Z tych względów Sąd orzekł jak w sentencji.